

Metoda manželů Bobathových

Metoda manželů Bobathových je terapeutický princip využíváný k odstranění poruch mechanismů centrální posturální kontroly. Tento princip je založen na mechanismu centrální posturální kontroly. Cílem terapie je udržet rovnováhu před pohybem, během něj a po jeho dokončení. Podobně jako u Vojtovy metody se zde snažíme vyvolat automatické reakce (vzpřimovací, rovnovážné, obranné), které jsou nevědomou, ale důležitou složkou volných pohybů. Nácvik těchto koordinačních pohybových vzorů vede k jejich zafixování a následnému spontánnímu zapojování, což zlepšuje celkovou koordinaci pohybů a správné zapojování posturálních mechanismů.

Známky poruch posturální kontroly:

- abnormální posturální tonus, spasticita, hypotonie nebo kolísající tonus;
- porucha automatické adaptace svalů (agonistů a antagonistů) při pohybu, což znemožňuje jeho plynulost;
- omezené množství posturálních a pohybových vzorů;
- nežádoucí synchronní pohyby při vykonávání určité činnosti.

Terapeutický postup

Před začátkem jakékoli terapie je nutná lékařská prohlídka a následně vyšetření terapeutem zaměřené na možnosti terapeutického ovlivnění stavu. Cílem terapie je odstranění spasticit. Koncept manželů Bobathových, potlačení mimovolních pohybů, inhibice patologických posturálních vzorů, zlepšení senzorického vjemu pro lepší zpětnou vazbu a vnímání polohy v prostoru, podpora motorického vývoje a prevence kontraktura a deformit.

Vyšetření

- Všeobecný dojem: chování dítěte, fyzická zdatnost, emoční vývoj, kognitivní funkce, porozumění úkolům, schopnost koncentrace.
- Analýza funkčních dovedností, případně důvodů, proč pacient danou aktivitu nezvládne.
- Posturální tonus.
- Plynulost pohybů (reciproční interakce svalů), schopnost vyhodnocování signálu z periferie a správné zapojování agonistů či antagonistů.
- Různorodost používaných pohybových a posturálních vzorů.
- Přidružené problémy (poruchy zraku, sluchu).
- Stanovení úplného rozsahu pohybů.

Na základě tohoto vyšetření je stanoven základní problém a navržena strategie léčby. Důležité je zjištění náhledu na stav a spolupráce s rodinou.

Inhibice a facilitace

Inhibici a facilitaci považovali manželé Bobathovi za dva neoddělitelné principy. Terapeutické postupy umožňují provést současně inhibici i facilitaci. Metoda manželů Bobathových vede k facilitaci (usnadnění) správných pohybových vzorů a inhibici spasticity. Terapie se uskutečňuje v rámci tzv. handlingu (označuje způsob cvičení, manipulaci s jedincem). Terapeut manuálními doteky navozuje automatické pohyby (vzpřimovací, rovnovážné a obranné reakce). Vyvolaný pohyb dále sleduje a koriguje například použitím minimální opory na správných místech a v určitý čas pohybu. Touto korekcí získává dítě správný senzorický vjem normálně provedeného pohybu. Opakováním vzniká schopnost dítěte samostatně korigovat a kontrolovat vlastní tělo a jeho držení.

Techniky propioceptivní a taktilní stimulace

Cílem je zvýšení posturálního tonu a vytvoření souhry mezi agonisty, antagonisty a synergisty. Mezi stimulační techniky patří:

1. **Nesení váhy, tlak a odpor:** prostřednictvím tlaku a odporu se trup a končetiny automaticky přizpůsobují nově vzniklé situaci.
2. **Placing a holding:** placing je automatická adaptace svalů na posturální změnu provedenou terapeutem. Holding je schopnost pacienta pohyb kontrolovat a udržet.
3. **Tapping** je propioceptivní a exteroceptivní stimulace různých částí těla taktilními podněty (klepání, hlazení, tlak, potřásání). Odpověď je jak lokální, tak celková. Tapping zlepšuje funkci svalů tím, že inhibuje antagonisty, dekontrahuje agonisty, stimuluje synergisty a specifické svalové skupiny.

Indikace

Indikační skupinou jsou děti s centrální poruchou hybnosti a dospělí pacienti s poruchami motoneuronu (např. CMP, roztroušená skleróza).

Odkazy

Související články

- Vojtova metoda

Použitá literatura

- KOLÁŘ, P. *Rehabilitace v klinické praxi*. 1. vydání. Praha : Galén, 2010. 713 s. s. 311-312. ISBN 978-80-7262-657-1.
- VOTAVA, Jiří, et al. *Základy rehabilitace*. 1. vydání. Praha : Karolinum, 1997. 139 s. ISBN 80-7184-385-7.